

Anexa nr. la ordinul ministrului educației naționale nr. /.....2017

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

**Programa școlară
pentru disciplina**

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII CEHE
Clasele a VI-a – a VII-a

București, 2017

Notă de prezentare

Disciplina *Istoria și tradițiile minorității cehe* este prevăzută în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Om și societate*, având un buget de timp de o oră/săptămână, pe durata a doi ani școlari (clasele a VI-a și a VII-a).

Prin statutul său, disciplina *Istoria și tradițiile minorității cehe* conturează cadrul favorabil pentru ca elevii să înțeleagă trecutul și prezentul comunității etnice din care fac și să participe activ la viața socială și culturală a acesteia. Ea promovează valori morale și civice prin intermediul cărora se construiește identitatea și se promovează dialogul intercultural.

Programa are în vedere principiul coexistenței care a marcat profund identitatea românească în ansamblu. Alte două principii complementare, care stau la baza acestei programe sunt multiperspectivitatea și interculturalitatea. Ele implică acceptarea și asumarea unor puncte de vedere diferite asupra unor evenimente comune care sunt interpretate în concordanță cu propriul bagaj cultural și istoric.

Aceste principii pot fi regăsite ca piloni ai educației istorice contemporane atât în documente românești de politică educațională, cât și în documente europene, dintre care cele mai relevante sunt:

- Convenția Cadru pentru protecția minorităților naționale (Consiliul Europei, 1.02.1995)
- Recomandarea Consiliului Europei privind predarea istoriei (15/2001)
- Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC)
- OMECT nr. 1529/18.07.2007 privind dezvoltarea problematicii diversității în curriculumul național
- Carta alba asupra dialogului intercultural (mai 2008, pct. 160)

Programa valorifică achizițiile dobândite în învățământul primar și propune o abordare axată pe dezvoltarea competențelor cheie europene. Opțiunile pe care le face programa școlară constituie elemente de suport pentru cele opt competențe, cu un accent pe cele care vizează *sensibilizare și exprimare culturală, competențele sociale și civice, a învăța să înveți, comunicare în limba maternă*.

Prin modelul de proiectare centrat pe competențe, elevii au mai multe ocazii să învețe împreună, folosind activitățile de învățare pentru a explora, a investiga și evalua probleme și teme, folosind diferite contexte de învățare, noile tehnologii și făcând legătura între diferitele obiecte de studiu.

Structura programei școlare include, pe lângă Nota de prezentare, următoarele elemente:

- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit identificarea și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale sunt competențele disciplinei dobândite de elevi prin studiul realizat în gimnaziu timp de doi ani.

Competențele specifice se formează pe parcursul unui an școlar, sunt derivate din competențele generale și reprezintă etape în dobândirea acestora. Competențele specifice sunt însoțite de exemple de activități de învățare, care constituie modalități de organizare a activității didactice în scopul realizării competențelor. Programa școlară propune, cu caracter de exemplu, diferite tipuri de **activități de învățare**, care integrează strategii didactice și care valorifică experiența concretă a elevului. Cadrul didactic are libertatea de a utiliza exemplele de activități de învățare pe care le propune programa școlară, de a le completa sau de a le înlocui, astfel încât acestea să asigure un demers didactic adecvat situației concrete de la clasă. Se asigură, în acest fel, premisele aplicării contextualizate a programei școlare și proiectării unor parcursuri de învățare personalizate, pornind de la specificul dezvoltării elevilor.

Conținuturile învățării propuse de programă sunt menite să-i facă pe elevi să conștientizeze apartenența lor la spațiul cultural și istoric în care trăiesc, prin cunoașterea specificității etnice proprii și a contextului național și universal mai larg. Conținuturile sunt organizate pe domenii și reprezintă achiziții de bază, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Modul de abordare propus integrează istoria locală în istoria națională și pe aceasta în istoria universală. Astfel, conținuturile propuse îmbină armonios istoria europeană cu istoria națională, locală și regională.

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în utilizarea programei școlare, oferind suport pentru proiectarea demersului didactic și pentru realizarea activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei și cu particularitățile de vârstă ale elevilor.

Competențe generale

- 1. Utilizarea adecvată a limbajului istoric în situații noi de comunicare**
- 2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității**
- 3. Valorizarea identității prin participarea la activități care promovează dialogul intercultural**

CLASA a VI-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea adecvată a limbajului istoric în situații noi de comunicare

Clasa a VI-a
1.1 Redarea cu termeni proprii a informațiilor conținute de o sursă istorică <ul style="list-style-type: none">- <i>Deducerea sensului unui cuvânt/termen istoric prin raportare la textul citit</i>- <i>Alcătuirea de familii de cuvinte, liste de sinonime și de antonime</i>- <i>Completarea unor texte lacunare</i>- <i>Povestirea unor evenimente/fapte istorice, utilizând termenii învățați</i>- <i>Repovestirea unor legende și povestiri istorice</i>
1.2. Elaborarea unor texte narative simple pornind de la informațiile conținute de surse istorice <ul style="list-style-type: none">- <i>Exerciții de formulare de texte diferite</i>- <i>Alcătuirea unei lucrări scrise despre vestigii istorice din localitate</i>- <i>Realizarea prezentării unei personalități istorice/a unui eveniment istoric</i>- <i>Comentarea, verbalizarea unor date statistice</i>
1.3. Elaborarea unor organizatori cognitivi - axe cronologice, scheme, diagrame care înfățișează relațiile dintre achizițiile dobândite <ul style="list-style-type: none">- <i>Alcătuirea și prezentarea unei axe a timpului pe care să se reprezinte evenimente din istoria medievală a Cehiei, din istoria comunității</i>- <i>Alcătuirea și prezentarea arborelui genealogic</i>- <i>Realizarea unor tabele comparative cu etnogeneza altor popoare europene</i>- <i>Realizarea unor diagrame de date statistice</i>- <i>Elaborarea unor hărți conceptuale simple pentru a sintetiza informații dobândite prin studiu individual</i>

2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității

Clasa a VI-a
2.1. Analiza hărților geografice și istorice pentru a identifica locuri cu semnificație istorică pentru comunitate <ul style="list-style-type: none">- <i>Formularea de întrebări în legătură cu vestigii istorice din localitate</i>- <i>Observarea hărților istorice și analiza direcției migrațiilor slavilor</i>- <i>Identificarea pe harta geografică a unor comunități de cehi</i>- <i>Completarea unor „hărți mute” ale regiunii</i>- <i>Delimitarea și descrierea unor regiuni istorice sau geografice</i>
2.2. Identificarea surselor care constituie dovezi de încredere în reconstituirea unei perioade din trecut <ul style="list-style-type: none">- <i>Căutarea de surse de informare despre o anumită perioadă</i>- <i>Descrierea unor imagini/fotografii ilustrând diverse evenimente ale minorității naționale</i>- <i>Căutarea și analizarea unor date statistice</i>

3. Valorizarea identității prin participarea la activități care promovează dialogul intercultural

Clasa a VI-a

3.1. Recunoașterea particularităților culturale ale comunității în care trăiesc

- *Proiectarea și realizarea unui colț muzeistic al clasei și utilizarea obiectelor colecționate în diferite ocazii*
- *Realizarea unui portofoliu despre patrimoniul cultural informal al comunității: bucate tradiționale, obiceiuri adânc înrădăcinate etc.*
- *Comentarea factorilor determinanți și a contextului care contribuie la realizarea unor creații culturale*

3.2. Manifestarea unei atitudini deschise în situații care presupun interacțiunea cu persoane care aparțin altei culturi

- *Identificarea unor surse privind istoria altor etnii din zona Banatului*
- *Redactarea unor texte în care să se evidențieze atitudinea față de reprezentanții unei alte culturi*
- *Realizarea unor mici proiecte cu elevi aparținând altor minorități*

3.3. Participarea la activități care valorizează trecutul comunității

- *Completarea unor jurnale de învățare după participarea la sărbători locale tradiționale sau prilejuite de evenimente istorice sau după vizitarea unor muzee și case memoriale*
- *Prezentarea impresiilor după vizite la muzee și case memoriale*
- *Realizarea pe grupe a unor postere/afișe pentru comemorarea/sărbătorirea unor evenimente/personalități*
- *Inițierea unor activități care presupun interacțiuni între generații*

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi*
Istoria medievală a cehilor	Perioada preslavă Slavii: originea, migrațiile, așezarea pe actualul teritoriu Primele forme statale: Statul lui Samo și Cnezatul Moraviei Mari Chiril și Metodiu: creștinarea cehilor Perioada de glorie: Regatul lui Carol al IV-lea
Aspecte comune ale istoriei medievale cehe și române	Perioada husită: ecourile acestuia în Transilvania și Moldova; Iancu de Hunedoara și Jiří z Poděbrad: acțiunile comune împotriva turcilor Războiul de treizeci de ani: consecințele acestuia asupra ambelor națiuni Jan Amos Komenský: contactele cu spațiul românesc
Colonizarea Cehilor (Pemilor) în Banat	Eliberarea Banatului de sub ocupația turcească (Eugeniu de Savoia) Primul val de colonizatori și întemeierea primelor colonii (1823-1825) Al doilea val și trecerea coloniștilor sub protecția militară (1826-1930) Ultimul val (1862-1964) Situația cehilor după instituirea dualismului austro-ungar (maghiarizarea)
Aspecte religioase și culturale	Viața spirituală: sărbătorile religioase, ceremonii familiale, pelerinajele la Maria Ciclova Viața economică și socială: agricultura, meșteșugurile, alimentația, vestimentația

*Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe.

CLASA a VII-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea adecvată a limbajului istoric în situații noi de comunicare

Clasa a VII-a
1.1. Formularea unor texte explicative simple utilizând adecvat termeni specifici <ul style="list-style-type: none">- Elaborarea unor texte care să conțină anumiți termeni specifici- Deducerea sensului unui cuvânt/termen istoric prin raportare la textul citit- Povestirea unor evenimente/fapte istorice, utilizând termenii învățați
1.2. Formularea unui punct de vedere în urma lecturării unor surse care prezintă puncte de vedere diferite despre aceleași fapte/procese istorice <ul style="list-style-type: none">- Compararea diferitelor tipuri de surse care să ofere informații din prezent și din trecut- Realizarea unor compuneri/schițe/scenarii simple pornind de la informațiile selectate dintr-o sursă- Susținerea unor puncte de vedere asupra unei teme prin jocul de rol
1.3. Redactarea de texte diverse folosind aplicații digitale <ul style="list-style-type: none">- Realizarea de portofolii pe teme de cultură și istorie locală, folosind Internetul și enciclopedii în format electronic ca surse de informare- Prezentarea unor portrete de personalități reprezentative pe baza activității de documentare- Realizarea de prezentări de grup folosind programe informatice pentru editare, sunet și animație

2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității

Clasa a VII-a
2.1. Identificarea interacțiunilor dintre diferiți actori implicați într-un eveniment sau proces istoric <ul style="list-style-type: none">- Comentarea denumirii unor localități pornind de la legende locale- Compararea critică dirijată a diferitelor tipuri de surse care să ofere informații din prezent și din trecut- Discuții în grupuri de elevi despre atitudini ale participanților la evenimente și procese istorice
2.2. Formularea de opinii pornind de la analiza unor surse care prezintă puncte de vedere diferite despre aceleași fapte/procese istorice <ul style="list-style-type: none">- Compararea unor surse prin realizarea unui tabel care să conțină asemănările și deosebirile în prezentarea faptelor/proceselor istorice- Discuții în grupuri de elevi pentru a identifica intenția autorilor și pentru a găsi eventualele cauze pentru prezentarea diferită- Documentare pentru o activitate de proiect pe tema imaginii celuilalt
2.3. Comentarea posibilelor diferențe de atitudine în legătură cu prezentarea aceluiași fapte/procese istorice <ul style="list-style-type: none">- Formarea de „rețele de discuții” care să susțină argumentat punctul de vedere al fiecărei surse- Prezentarea unor puncte de vedere prin asumarea rolului unor personalități istorice sau a unor personaje care participă la evenimente- Discutarea unor cazuri reale sau imaginare care se referă la stereotipii

3. Valorizarea identității prin participarea la activități care promovează dialogul intercultural

Clasa a VII-a

3.1. Descoperirea în diverse surse a componentelor memoriei colective care contribuie la identitatea unei comunități

- Realizarea unor interviuri cu martori ai timpului
- Compararea informațiilor obținute de la diverși martori
- Observarea dirijată a diferitelor tipuri de surse nescrise (clădiri, imagini, cântece etc.) care să poarte amprenta unui grup etnic, în timpul lecțiilor desfășurate în școală sau în afara ei

3.2. Promovarea unor elemente definitorii ale contextului cultural local care contribuie la patrimoniul național

- Realizarea unui portofoliu despre moștenirea culturală a minorității în localitate
- Prezentarea unor elemente din patrimoniul cultural național care își au originea în localitatea natală sau în imediata vecinătate
- Inițierea unor colaborări cu școli din alte regiuni

3.3. Utilizarea resurselor digitale/multimedia pentru elaborarea și desfășurarea unor proiecte despre trecutul și prezentul comunității

- Realizarea de portofolii pe teme de cultură și istorie locală, folosind Internetul și enciclopedii în format electronic ca surse de informare
- Realizarea unei investigații referitoare la istoria locală, la evenimente din viața minorităților, cu ajutorul resurselor multimedia

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi*
Cehii și aspectele politice ale istoriei	Cehii din Banat la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX: desființarea graniței militare, migrarea coloniștilor spre alte localități Primul și al doilea război mondial: participarea cehilor la conflagrațiile mondiale Reemigrarea: politica statului ceh de aducere acasă a cehilor din diasporă (1947-1949) Cehii din România în perioada comunistă: comunismul (deportarea în Bărăgan, încercările de colectivizare) Anul 1989: Revoluția de catifea și revoluția sângeroasă Al doilea val de reemigrare: cauzele plecării și situația celor ajunși în patria mamă
Cultură, școală, tradiții	Personalități și instituții ale culturii cehe: František Unzeitig, Jindřich Schlogl, Václav Mašek, Uniunea Democratică a Slovacilor și Cehilor din România, învățământul în limba cehă Activitatea cultural-artistică a cehilor din România ansambluri folclorice, portul popular, publicații Obiceiuri și tradiții de ieri și de azi: sărbătorile religioase, festivalurile folclorului ceh Ghidul patrimoniului cultural cehesc din Banat: biserici, clădiri istorice și alte monumente

*Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe.

Sugestii metodologice

Prin intermediul componentei Sugestii metodologice, programa școlară pentru disciplina *Istoria și tradițiile minorității cehe* asigură orientarea activității profesorului în ceea ce privește formarea competențelor specifice și proiectarea demersului didactic.

Proiectarea activității didactice

Lectura personalizată a programei școlare are scopul de a identifica modalitățile concrete de aplicare a programei școlare la un context educațional specific. Documentele de proiectare elaborate de către profesor (planificarea calendaristică și proiectul unității de învățare) oferă profesorului răspunsuri la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (sunt identificate, în acest fel, competențe în cadrul respectivei unități de învățare);
- Cum voi face? (sunt determinate activitățile de învățare; activitățile de învățare pot fi selectate dintre exemplele oferite de programa școlară sau pot fi propuse de către fiecare cadru didactic);
- Ce conținuturi voi folosi? (sunt selectate, concretizate și organizate conținuturile);
- Cu ce voi face? (sunt analizate resursele, de exemplu, resurse materiale, inclusiv resurse TIC, de timp, forme de organizare a clasei de elevi);
- Cât s-a realizat? (se stabilesc instrumentele de evaluare care trebuie să evidențieze progresul înregistrat de fiecare elev în raport cu el însuși pe parcursul dobândirii competențelor prevăzute de programă).

Cehii și aspectele politice ale istoriei poate fi un exemplu de unitate de învățare căreia i se alocă 5 ore (o oră va fi destinată evaluării finale). Realizarea unui proiect al acestei unități de învățare are ca punct de plecare programa școlară. De asemenea se pot folosi și lucrările: *Istoria și tradițiile minorității Cehe din România (Dějiny a tradice české menšiny v Rumunsku*, autori Desideriu Gecse, Alena Gecse: Didactica Nova, Craiova, 2008); *Istoricul Comunităților Cehe din România* (autori Desideriu Gecse, Eubeea, Timișoara 2011); **Resurse digitale:** <http://janasevcikova.com/en/films.php?film=piemule>, film documentar 1983.

Detalii de conținut	Competențe specifice	Activități de învățare	Resurse	Evaluare
1. Situația după re-emigrarea din anii 1947-1949: schimbările politice în anii de după război, scăderea populației după migrare, transferul de proprietate, legăturile cu cei plecați în patria mamă	1.2. 2.1. 2.2.	<i>Elaborarea de referate care să conțină anumiți termeni specifici și rezultatele investigațiilor referitoare la perioada istorică discutată</i> <i>Pregătirea unor interviuri cu martori ai perioadei discutate</i> <i>Analiza unor fotografii de familie</i>	Activitate individuală și frontală Atlas istoric și geografic Lucrări de specialitate 1 oră	Evaluarea reciprocă a textelor realizate de către elevi Acordarea de feedback pentru planurile de interviu
2. Bărăganul – un gulag multinațional: cauzele, criteriile de selecție a familiilor deportate, adaptarea la condițiile din Bărăgan, revenirea acasă	1.2. 2.2. 2.3.	<i>Pregătirea și realizarea unor interviuri cu martori ai deportărilor, utilizând fișe de lucru</i> <i>Completarea unei „hărți mute”</i> <i>Realizarea unei prezentări cu ajutorul tehnologiei digitale</i>	Arhive ale bisericilor Fotografii vechi Mărturiile ale participanților la evenimente Activitate individuală și frontală 1 oră	Verificarea fișelor de lucru și a hărților mute realizate de către elevi Acordarea de feedback pentru prezentări
3. Încercările de colectivizare: particularitățile în satele cehe,	1.2. 2.2. 2.3.	<i>Compararea unor surse prin realizarea unui tabel care să conțină asemănările și</i>	Mărturiile ale participanților la evenimente Documente din	Autoevaluare Eseu de 5 minute

<i>revenirea la vechiul sistem</i>		<i>deosebirile în prezentarea faptelor/ proceselor istorice</i>	arhiva familiei Activitate individuală și frontală <i>1 oră</i>	
4. Școala din perioada comunistă: <i>folosirea limbii materne în școală, profesorii, prima generație de învățători calificați autohtoni la Liceul pedagogic din Nădlac (dosar de grup)</i>	2.2. 2.3. 3.1.	<i>Comentarea informațiilor oferite de cărți poștale și/sau fotografii reprezentând imagini ale școlii în perioada comunistă Alcătuirea planului unei dezbateri pe tema școlii din trecut și din prezent</i>	Arhiva școlii și arhiva primăriei Fotografii vechi Fișe de lucru <i>1 oră</i>	Negocierea conținutului dosarului de grup Stabilirea criteriilor de evaluare
Evaluare	3.3.	Se evaluează dosarul tematic realizat de grup		

Elaborarea strategiilor de predare-învățare-evaluare

Orientarea demersului didactic pornind de la competențe determină utilizarea unor strategii didactice care pun accent pe:

- construcția progresivă a cunoștințelor, consolidarea continuă a capacităților, dezvoltarea creativității elevilor;
- dezvoltarea personală a elevilor prin cultivarea capacității elevului de a se autoevalua, prin dezvoltarea spiritului reflexiv și autoreglarea învățării;
- abordări flexibile și parcursuri didactice diferențiate;
- abordări inter și transdisciplinare.

Pentru disciplina *Istoria și tradițiile minorității cehe*, profesorul va avea în vedere utilizarea unor metode active care pot contribui la:

- crearea unui mediu educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă;
- înțelegerea modului în care concepte specifice sau lanțuri operaționale specifice domeniului se pot aplica în viața de fiecare zi;
- exersarea lucrului în echipă, a îndeplinirii unor roluri specifice în grupuri de lucru, a cooperării cu persoane diferite în realizarea unei sarcini de lucru;
- realizarea unor conexiuni cu achiziții dobândite de către elevi prin studiul altor discipline de învățământ (de exemplu, geografie, cultură civică, literatură);
- utilizarea, în activitatea didactică, a calculatorului ca mijloc modern de instruire, care să permită utilizarea tehnologiei informației și a comunicațiilor, în vederea desfășurării unor lecții interactive, atractive.

Comentariul este o formă de scriere, utilizată frecvent în învățarea limbilor, dar care poate fi folosită cu succes la alte obiecte de studiu în pregătirea unui referat sau ca parte inițială a unor activități bazate pe discuția sau jocul de rol. Are drept caracteristică principală faptul că autorul comentariului trebuie să fie fidel subiectului sau autorului analizat, prezentând ideile formulate de text și apoi susținând cu argumente propriile opinii formulate.

Pentru a ajuta elevii să rețină diferite informații, se poate folosi metoda „*Itinerariului*” care presupune identificarea unui traseu bine cunoscut (drumul către școală sau către locuința unui prieten) și a obiectelor de pe parcursul său. În locul obiectelor se pot plasa idei, acronime, imagini, date, personalități. Astfel, capacitatea de a reține informația crește prin asocierea cu diferitele locații.

Contexte și exemple de evaluare continuă și sumativă

Evaluarea este o activitate complexă care vizează procesele și produsele învățării, fiind foarte importantă deopotrivă pentru profesor și pentru elevi. Prin evaluare, profesorul urmărește modul în care sunt dobândite competențele prevăzute de programă, iar elevii, prin feedback și autoevaluare, pot afla despre propriul proces de învățare.

Modalitățile de evaluare folosite pentru a aprecia cât de bine stăpânesc elevii o competență sunt numeroase: de la răspunsuri scurte la întrebări punctuale, care consolidează cunoașterea dobândită la lucrări practice realizate individual sau în grup, pe parcursul activităților, cu o deschidere către lumea

reală. Asemenea exemple sunt: construcții murale, expoziții, fotografii, audiții și înregistrări video. Acestea exersează lucrul în echipă, cooperarea cu persoane care provin din medii sociale, culturale etc. diferite, în vederea stimulării spiritului tolerant.

La disciplina *Istoria și tradițiile minorității cehe* accentul prioritar este pe evaluarea prin probe practice, care contribuie la identificarea competențelor specifice și la valorizarea progresului obținut, la încurajare și motivare în raport cu activitățile pe care urmează să le realizeze în situații profesionale specifice.

Evaluarea sumativă urmărește exersarea abilităților și aplicarea cunoștințelor acumulate de elevi într-o perioadă mai lungă de instruire.

În ceea ce privește **resursele didactice** pe care le poate folosi profesorul menționăm: hărți tematice, filme artistice, filme documentare istorice, fotografii vechi, enciclopedii.